

**แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2**
**The Guideline for Development of Primary School Teachers under
Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2**

ภูซงค์ บุญอภัย*

Puchong Boonapai

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จังหวัดจันทบุรี 22000

Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2, Chanthaburi 22000 Thailand

*Corresponding author E-mail: Piroj_007@hotmail.com

(Received: October 22 2019; Revised : December 13 2019 ; Accepted : January 8 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของการพัฒนาครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การศึกษาต่อ ด้านความต้องการพัฒนาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการการพัฒนาที่ครูผู้สอนต้องการ คือ การศึกษาต่ออยู่ในระดับมากที่สุด ด้านแนวทางการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาที่ครูผู้สอนต้องการมากที่สุด คือ การฝึกอบรม

คำสำคัญ : การพัฒนา, ครูผู้สอน, ระดับประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study the problems, needs and to develop the guideline for development of teachers in primary schools under of Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample group of this research was 302 teacher. The instrument used for data collecting was the five-level rating scale questionnaires. The statistical devices used data analysis were percentage mean and standard deviation. The research results showed that the problems of overall development were at a high level. The problems at the highest level were further education. The overall development needs and the most aspects were at the highest level. The needs at the highest level are further education. Overall, guidelines for development were at a high level. The guidelines for development that teachers need most were training

Keywords : Development, Teacher, Primary Schools

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้กำหนดกรอบการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงและเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สร้างสังคมที่ดี มีคุณภาพสามารถจัดอุปสรรคต่างๆ ที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำทางสังคม การพัฒนาประเทศในทุกมิติดังกล่าว คนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559 : 11) การจัดการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในปัจจุบันและในอนาคตโดยเฉพาะทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ใน 1) สาระวิชาหลัก (Core subjects) ได้แก่ ภาษาอังกฤษ การอ่าน หรือศิลปะ การใช้ภาษา ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครอง และหน้าที่พลเมือง 2) ความรู้สำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Themes) ได้แก่ ความรู้เรื่องโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านพลเมือง ความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) ได้แก่ ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะด้านสื่อ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) ได้แก่ ความยืดหยุ่น และความสามารถในการปรับตัว ความคิดริเริ่ม และการขึ้นนำตนเอง ทักษะทางสังคม และทักษะทางวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิต ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ 5) ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ มาตรฐานและการประเมินหลักสูตรและวิธีสอน การพัฒนาวิชาชีพสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และครูผู้สอนทุกคนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นและใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : คำนำ)

ผลการจัดการศึกษาของไทยในปีการศึกษา 2560 โดยตรวจสอบจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระหว่างปีการศึกษา 2560 กับปีการศึกษา 2557-2559 ผลการทดสอบใน 4 วิชาหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการทดสอบนักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ยกเว้นกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยลดลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560 : 15) เช่นเดียวกันกับผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ปีการศึกษา 2560 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ลดลงจากปีการศึกษา 2559 ทุกวิชา นอกจากนั้นผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ก็ลดลงทุกด้าน ผลการจัดการศึกษาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก ครูไม่ครบชั้น ครูหนึ่งคนต้องสอนหลายชั้นและหลายวิชา และครูส่วนมากต้องปฏิบัติหน้าที่อื่นนอกเหนือไปจากการสอนปกติ จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2, 2561 : 43)

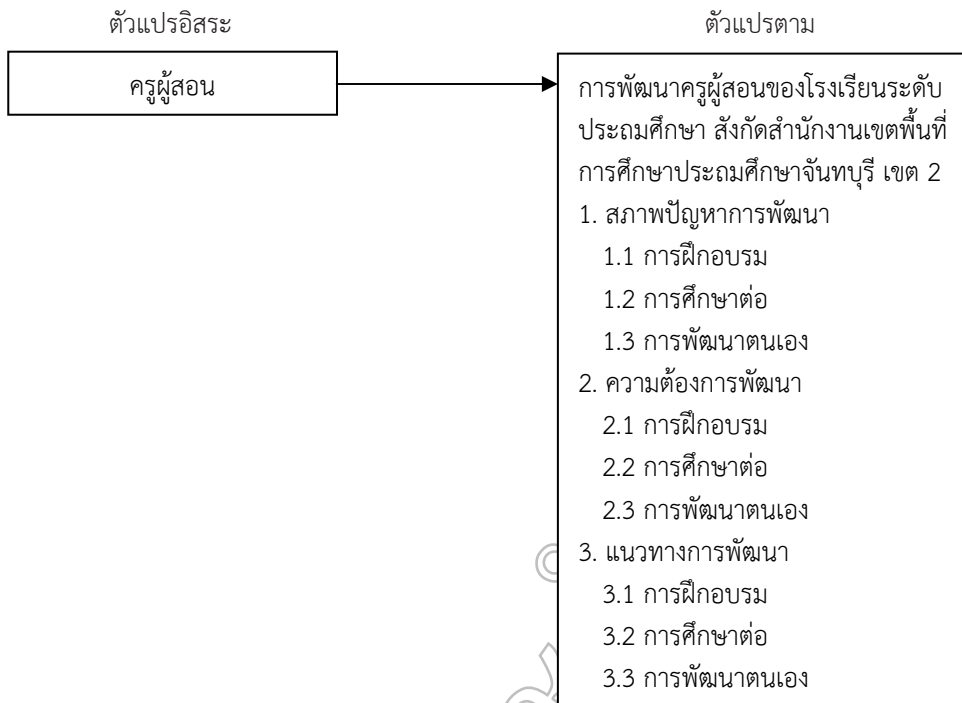
สภาพการขาดแคลนครู และครูผู้สอนที่ไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอก จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและความต้องการของครู เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน สามารถใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ หน่วยงานของการศึกษาจำเป็นต้องศึกษาหาแนวทางการพัฒนาครูให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของครูผู้สอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 41) ดังนั้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนให้เป็นครูที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการสอนที่หลากหลายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จึงได้ใช้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของ แนทเลอร์ (Nadler, 1980, อ้างถึงใน สายทิพย์ รัตนสารี, 2553 : 18) มาเป็นแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 คือ การฝึกอบรม (Training) การศึกษา (Education) และการพัฒนาตนเอง (Personal Development) มาเป็นแนวทางการศึกษาครั้งนี้

กรอบความคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดจากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ความต้องการและ

แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนจากแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ แนทเลอร์ (Nadler, 1980, อ้างถึงใน สายทิพย์ รัตนสารี, 2553 : 18) ประกอบการฝึกอบรม (Training) การศึกษาต่อ (Education) และการพัฒนาตนเอง (Personal Development) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ ครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จาก 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอขลุง อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอสอยดาว และอำเภอเขาฉกรรจ์ จำนวนครูผู้สอน 1,372 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จาก 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอขลุง อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอสอยดาว และอำเภอเขาฉกรรจ์ จำนวน 302 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Crejcie and Morgan, 1970 : 607)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนา ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 4 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมด้านสำนวนภาษา ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยง (Reliability) นำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Concordance : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้เพราะมีค่าระหว่าง .50-1.00 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้างนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามแนวทางของ ครอนบาค (Cronbach, 1991 : 202) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพปัญหา เท่ากับ 0.93 ได้ค่าความเที่ยงของ

แบบสอบถามตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาครูผู้สอน เท่ากับ 0.92 และแบบสอบถามตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาครูผู้สอน เท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนจัดส่งพร้อมกับการจัดเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ครบทุกฉบับ และนำมาตรวจสอบให้คะแนนตามน้ำหนักของแต่ละข้อ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายระดับสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ทั้ง 3 ด้าน

สภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอน	ระดับสภาพปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการฝึกอบรม			
- เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรมตรงกับความต้องการของครู	4.62	0.49	มากที่สุด
- รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม	3.54	0.60	มาก
- บรรยากาศและสถานที่จัดอบรมเหมาะสมกับกิจกรรม	4.52	0.51	มากที่สุด
- อุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความหลากหลาย	4.48	0.51	มาก
- ความรู้ความสามารถของวิทยากรเหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้ฝึกอบรม	4.62	0.57	มากที่สุด
- ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง	4.67	0.49	มากที่สุด
- ความชัดเจนของเครื่องมือและวิธีการวัดผล	4.00	0.53	มาก
เฉลี่ยรวม	4.35	0.38	มาก
ด้านการศึกษาต่อ			
- เงื่อนไขตามกฎระเบียบของการขออนุญาตศึกษาต่อ	4.67	0.49	มากที่สุด
- การใช้งบประมาณส่วนตัวเพื่อการศึกษาต่อ	4.72	0.47	มากที่สุด
- การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อ	4.20	0.61	มาก
เฉลี่ยรวม	4.53	0.37	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ทั้ง 3 ด้าน

สภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอน	ระดับสภาพปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การพัฒนาตนเอง			
- การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนางานให้ตรงตามสายงาน	4.36	0.55	มาก
- การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ	4.23	0.59	มาก
- การใช้งบประมาณในการพัฒนาตนเองเพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่	4.52	0.51	มากที่สุด
- การใช้เวลาในการพัฒนาตนเอง	4.56	0.51	มากที่สุด
- การวัดผลประเมินผลการพัฒนาตนเอง	4.38	0.50	มาก
เฉลี่ยรวม	4.41	0.42	มาก
เฉลี่ยรวม 3 ด้าน	4.43	0.45	มาก

การวิเคราะห์สภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ทั้ง 3 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการศึกษาต่อ มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.37) ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้งบประมาณส่วนตัวเพื่อการศึกษาต่อ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.47) ด้านการพัฒนาตนเองมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.42) ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้เวลาในการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.51) และ

ด้านสุดท้ายคือ ด้านการฝึกอบรมมีปัญหายุ่งในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.38) ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ผลการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ความต้องการพัฒนาครูผู้สอน	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การฝึกอบรม			
- จัดให้มีการสำรวจความต้องการในเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.74	0.49	มากที่สุด
- จัดกิจกรรมฝึกอบรมในวันทำงานปกติ	4.51	0.62	มากที่สุด
- จัดอุปกรณ์เครื่องมือ อุปกรณ์ในการฝึกอบรมที่ทันสมัยพร้อมใช้งาน	4.32	0.65	มาก
- วิทยากรมีความรู้ตรงกับเนื้อหาที่ใช้ฝึกอบรม	4.61	0.51	มากที่สุด
- วิทยากรมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้	4.61	0.46	มากที่สุด
- สถานที่ฝึกอบรมมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.56	0.49	มากที่สุด
- ระยะเวลาการฝึกอบรมแต่ละครั้งไม่เกิน 2 วัน	4.52	0.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.55	0.37	มากที่สุด
การศึกษาต่อ			
- ปรับปรุงฐานะเบี้ยขและเงินเดือนให้เอื้อต่อการศึกษาต่อ	4.49	0.52	มาก
- สนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาต่อ	4.64	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.56	0.38	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ความต้องการพัฒนาครูผู้สอน	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการพัฒนาตนเอง			
- จัดหารูปแบบและวิธีการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมสอดคล้องกับภาระหน้าที่	4.63	0.60	มากที่สุด
- เปิดโอกาสให้ครูเลือกวิธีการพัฒนาตนเอง	4.52	0.51	มากที่สุด
- สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสแสดงความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ	4.48	0.55	มาก
เฉลี่ยรวม	4.54	0.35	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม 3 ด้าน	4.55	0.38	มากที่สุด

การวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวม 3 ด้าน มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.38) ด้านที่มีความต้องการพัฒนาสูงสุดคือ ด้านการศึกษาต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.38) ข้อที่มีความต้องการพัฒนาสูงสุดคือ สนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) ด้านการฝึกอบรมมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.37) ข้อที่มีความต้องการพัฒนาสูงสุดคือ จัดให้มีการสำรวจความต้องการในเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.49)

และด้านสุดท้ายคือ ด้านการพัฒนาตนเองมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.35) ข้อที่มีความต้องการพัฒนาสูงสุดคือ จัดหารูปแบบและวิธีการพัฒนาตนเองที่เหมาะสมสอดคล้องกับภาระหน้าที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.60)

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

แนวทางการพัฒนา	ระดับแนวทางการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การฝึกอบรม			
- กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมล่วงหน้าเป็นรายปี	4.58	0.55	มากที่สุด
- เปิดโอกาสให้ครูได้เลือกหลักสูตรการฝึกอบรมตามความต้องการ	4.62	0.54	มากที่สุด
- นำชั่วโมงการฝึกอบรมมาเป็นองค์ประกอบการพิจารณาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	4.50	0.57	มาก
- นำผลงานหรือชิ้นงานที่เกิดจากการฝึกอบรมมาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	4.54	0.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.56	0.53	มากที่สุด
การศึกษาต่อ			
- สนับสนุนงบประมาณให้ครูที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ขาดแคลน	4.64	0.49	มากที่สุด
- ลด เกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของครูที่ได้ลาศึกษาต่อ	4.59	0.48	มากที่สุด
- สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาต่อ	4.38	0.55	มาก
เฉลี่ยรวม	4.53	0.40	มากที่สุด

ตารางที่ 3 (ต่อ) แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

แนวทางการพัฒนา	ระดับแนวทางการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การพัฒนาตนเอง			
- จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ	4.32	0.69	มาก
- สนับสนุนงบประมาณและแหล่งเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง	4.50	0.53	มาก
- จัดหารูปแบบการพัฒนาตนเองของครูให้มีความหลากหลายที่เหมาะสมกับความต้องการของครู	4.64	0.48	มากที่สุด
- จัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม และช่วยเหลือครู ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	4.30	0.60	มาก
เฉลี่ยรวม	4.44	0.53	มาก
เฉลี่ยรวม 3 ด้าน	4.51	0.44	มากที่สุด

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวม 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.44) ด้านแนวทางการพัฒนาสูงสุดคือ ด้านการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.53) แนวทางการพัฒนาสูงสุดคือ เปิดโอกาสให้ครูได้เลือกหลักสูตรการฝึกอบรมตามความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.54) ด้านการศึกษาต่อแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.40) แนวทางการพัฒนาสูงสุด คือ สนับสนุนงบประมาณให้ครูที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ขาดแคลนอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) และด้านสุดท้ายคือ ด้านการพัฒนาตนเองแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.53) แนวทางการพัฒนาสูงสุดคือ จัดหารูปแบบการพัฒนาตนเองของครูให้มีความหลากหลายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.48)

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) ด้านที่มีปัญหาสูงสุดเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการศึกษาต่อ ปัญหาที่พบสูงสุด คือ การใช้งบประมาณส่วนตัวเพื่อการศึกษาต่อ ด้านการพัฒนาตนเองปัญหาที่พบสูงสุด คือ การใช้เวลาในการพัฒนาตนเอง ด้านการฝึกอบรมปัญหาที่พบสูงสุด คือ ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.38) ด้านที่ต้องการพัฒนาสูงสุดเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการศึกษาต่อ ความต้องการพัฒนาสูงสุดคือ สนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรมความต้องการพัฒนาสูงสุด คือ จัดหารูปแบบและวิธีการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมสอดคล้องกับภาระหน้าที่

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.44) แนวทางการพัฒนาสูงสุดเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ การฝึกอบรม แนวทางการพัฒนาสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้ครูได้เลือกหลักสูตรการฝึกอบรมตามต้องการด้านการศึกษาต่อ แนวทางการศึกษาสูงสุด คือ การสนับสนุนงบประมาณให้ครูศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ขาดแคลน และด้านการพัฒนาตนเอง แนวทางการพัฒนาสูงสุด คือ จัดหารูปแบบการพัฒนาตนเองของครูให้มีความหลากหลายที่เหมาะสมกับความต้องการของครู

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูผู้สอนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนส่วนมากมีปัญหาการพัฒนาครูผู้สอน ได้แก่ ด้านการศึกษาต่ออยู่ในระดับมากที่สุดปัญหาที่พบอยู่ในส่วนของการศึกษาต่อ คือ การใช้งบประมาณศึกษาต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนส่วนมากจบปริญญาตรีอายุราชการน้อยเงินเดือนน้อย แต่การแต่งตั้งโยกย้ายหรือ

การเลื่อนระดับปรับตำแหน่งให้สูงขึ้น จำเป็นต้องให้มีอายุราชการ และตำแหน่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดจึงจะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ที่ต้องการได้ จะต้องใช้ระยะเวลาานาน แต่การได้ศึกษาต่อจน จบการศึกษาระดับปริญญาโทเกณฑ์ดังกล่าวจะลดลงอีก 2 ปี ครูทุกคนที่อายุราชการน้อยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาต่อและ ถือเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาตนเองที่กระทรวงศึกษากำหนด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาด้านภาพ การผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย ที่พบว่า ครูผู้สอนในระดับ ปริญญาตรีมีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เพราะสัดส่วนของครูผู้สอนจบปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ 82.09 ระดับปริญญาโทร้อยละ 0.09 และอื่นๆ ร้อยละ 1.72 (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2558 : 55) จากเหตุผลดังกล่าวครู จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับ ขนิดา รักษ์พลเมือง และคณะ (2560 : 21) ที่ได้ศึกษาสภาพ และปัญหาการผลิตการใช้และการพัฒนาครูการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต พบว่า ครูผู้สอนที่ต้องการ พัฒนาดตนเองโดยการศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีปริมาณ ที่เพิ่มขึ้นทุกปี และส่วนมากที่ศึกษาต่อมีความต้องการใช้ระดับ การศึกษาที่สูงขึ้นเป็นตัวช่วยเพิ่มคะแนนในการขยายและ ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

2. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาครูผู้สอนของ โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนส่วนมากมีความต้องการ พัฒนาโดยการศึกษาต่ออยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการที่อยู่ใน ส่วนของการศึกษาต่อ คือ การสนับสนุนงบประมาณเพื่อศึกษาต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูส่วนมากมีภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการ ดำรงชีวิต และการเสียสละทรัพย์บางส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาระงาน ในหน้าที่ เช่น ค่ายานพาหนะรับ-ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การเยี่ยมบ้านติดตามเด็กนักเรียน เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าว โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กจะไม่ถึงงบประมาณสนับสนุน จึงเป็น ส่วนหนึ่งที่ข้าราชการครูส่วนมากมีเงินพอใช้ แต่ไม่มีเงินเหลือพอที่จะ เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อเพื่อพัฒนาตนเองให้มีระดับการศึกษา ที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาระบบการแก้ไขปัญหา หนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ของ ปรีชา วิทยารณ (2555 : 50) ที่พบว่า ครูกว่าร้อยละ 80 มีหนี้สินกับ สถาบันการเงินต่างๆ และจากการสำรวจภาวะหนี้สินครูมีหนี้สิน เฉลี่ยคนละ 2 ล้านบาท ดอกเบี้ยเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี ดังนั้นครู ผู้สอนจึงต้องการได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท ในคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ : กรณีศึกษาบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ของ ณฐปกรณ์ จันทะปิตตา และคณะ (2555 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูผู้สอนใน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 32 และครูสอน วิชาช่างอุตสาหกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท อยู่ทุกระดับมาก

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนของ โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนส่วนมากมีความเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้วยการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และในส่วนของการฝึกอบรมครูผู้สอนเห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ครู ได้เลือกหลักสูตรการฝึกอบรมตามความต้องการ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการฝึกอบรมทำให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้ ได้ตรงกับความต้องการ และใช้ระยะเวลาในการอบรมไม่นาน ครูส่วนมากจึงให้ความสนใจในการพัฒนาตนเองนอกเหนือไปจาก การศึกษาต่อ คือ การฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลธิดา นกุลธรรม และคณะ (2554 : 37) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาความต้องการการฝึกอบรมของครูในโรงเรียนเขต ภาคตะวันออก พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ใน ระดับมากที่สุด และยิ่งสอดคล้องกับผลการศึกษารูปแบบการพัฒนา ครูเก่งครูดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของวาสนา มะณีเรือง (2559 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การพัฒนาครูให้เป็นครูเก่งครูดี ของสถานศึกษารูปแบบที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้สูงกว่า เกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การฝึกอบรม การนิเทศแบบคลินิกและการสร้างระบบพี่เลี้ยง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาครู ผู้สอนที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ ของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวหน้า ทางวิชาการและวิชาชีพของครูผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ
3. ควรศึกษาแนวทางการจัดหางบประมาณสนับสนุน ให้ครูผู้สอนได้มีงบประมาณในการศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุลธิดา นกุลธรรม และคณะ. (2554). รายงานการวิจัย เรื่อง **การศึกษาความต้องการฝึกอบรมของครูในโรงเรียนเขตภาคกลางตะวันตก**. คณะศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
- ชนิตา รัชพลเมือง และคณะ. (2560). การศึกษาสภาพและปัญหาการผลิตการใช้และการพัฒนาครูการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต. **วารสารครุศาสตร์**. 25 (3) (กรกฎาคม - กันยายน) : 17-33
- ณัฐปรกรณ์ จันทะปิตตา และคณะ. (2555). **ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทในคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ : กรณีศึกษาบุคลากรการศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์**. บุรีรัมย์: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ปรีชา วิทยาภรณ์. (2559). **กระบวนการแก้ไขหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วาสนา มะณีเรือง. (2559). รูปแบบการพัฒนาครูเก่งครูดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 4(2): 261
- สายทิพย์ รัตนสารี. (2553). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองอุทัยธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2561). **ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ครั้งที่ 1/2561 วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561 ณ ห้องประชุมแ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2**. จันทบุรี: กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). **นายกรัฐมนตรียกฟ้องครู**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2560). **นโยบายปีงบประมาณ 2561 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). **รายงานผลการศึกษาศาณภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค.
- สำนักงานรัฐมนตรี. (2559). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- Cronbach, L.J. (1991). **Essentials of psycholocial testing (5th ed)**. New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R.V. & Morgan, E.W. (1970). "Determining sample size for research activities" **Educational and Psychological Measurement**. 30 (10), 607